

Verslag bijeenkomst over de concept Cultuurscan 2023, 4 april 2023, Parktheater Eindhoven

Directeur Tanja Mlaker van Stichting Cultuur Eindhoven verwelkomt de aanwezigen en schetst het proces.

Momenteel stelt Cultuur Eindhoven de concept Cultuurscan 2023 op: een overzicht van het feitelijke beeld van de stand van kunst, cultuur, creativiteit en trends in de stad. De bedoeling van deze bijeenkomst is het verzamelen van feedback. Aan de hand daarvan verschijnt uiterlijk eind juni dit jaar een tweede conceptversie. Deze zal tevens de belangrijkste uitdagingen voor het toekomstige cultuurbeleid bevatten. Tanja hoopt dat degenen die de bijeenkomst van vandaag niet konden bezoeken en anderen die nog hun feedback kwijt willen, deze mailen naar info@cultuureindhoven.nl.

Begin september wordt de definitieve Cultuurscan verwacht. Dit proces loopt volgens Tanja geruisloos over in het opstellen van de Cultuurbrief 2025-2028. Die betreft een advies van de stichting aan het college van burgemeester en wethouders waarin zij het cultuurbeleid schetst zoals dat in genoemde vier jaren binnen de gemeente Eindhoven gestalte zou moeten krijgen. Tegelijk zal de gemeenteraad ook de Subsidieverordening 2025-2028 vaststellen. Hiervoor vormt de Cultuurbrief de basis. In dialoog met de sector verzamelt Cultuur Eindhoven dus ook input die relevant is voor de subsidieregelingen. Eind augustus wordt een concept-cultuurbrief besproken met de sector, de besluitvorming erover in college en gemeenteraad geschiedt dit najaar.

In de concept Cultuurscan 2023 die vandaag wordt besproken, staan drie hoofdstukken. Het eerste gaat over het perspectief van de stad zelf met betrekking tot cultuur, het tweede over het perspectief van de culturele sector en het derde over het perspectief van publiek van/deelnemers aan cultuur. Op basis van de feedback volgt zoals aangegeven nog een vierde hoofdstuk: 'Uitdagingen en dilemma's voor de toekomst'. Tanja merkt op dat er, in vergelijking met de vorige cultuurscan uit 2019, minder afbeeldingen in staan zoals grafieken. Ook is er meer een vergelijking gemaakt met algemene ontwikkelingen in de sector: "We hebben dit jaar veel meer betrouwbare bronnen op landelijk niveau waaruit we kunnen putten, zoals de Cultuurmonitor van de Boekmanstichting."

Ze geeft aan dat in de scan meer het culturele landschap in de breedte is geschetst en er niet in detail wordt ingegaan op de individuele spelers/instellingen: "Maar vul het aan vanuit je eigen perspectief als je vindt dat er iets wezenlijks ontbreekt." Ook de heftige impact van de coronacrisis komt in de scan aan bod. Bij het vooruitblikken naar 2025, ruim drie jaar na de laatste lockdown, wordt daar echter niet langer bij stilgestaan.

Vervolgens bespreekt Tanja elk hoofdstuk.

1. Perspectief van de stad. “Bij de groei van de stad horen groeipijnen. Daarom zijn we blij dat we, naast de Atlas voor gemeenten ook de internationale Cultural and Creative Cities Monitor als vergelijkingsmateriaal hadden.” Het laat zien dat op sommige punten behoorlijk hoog wordt gescoord maar dat de capaciteit van het cultuuraanbod onder het gemiddelde is vergeleken met steden met een vergelijkbaar aantal inwoners.

2. Perspectief van de sector. Een van de effecten van corona is een zwakkere positie van makers. “Cruciaal wordt de vraag hoe dat weer in balans kan worden gebracht.” Tijdens de coronacrisis waren er veel minder publieksactiviteiten, maar organisaties hebben echter toch mogelijkheden gevonden om iets voor het publiek te betekenen, zo blijkt uit een meerjarige vergelijking van het aantal activiteiten.

3. Perspectief van de gebruikers. Uit de Inwonersenquête 2022 van de gemeente is het beeld qua cultuur een beetje positief en negatief. “Je ziet dat er weer bijna evenveel mensen naar cultuur gaan als vóór corona, met name jongeren. Maar de frequentie waarmee mensen naar Eindhovense instellingen gaan, is iets lager.” De stad doet het niet slecht, maar duidelijk is wel dat een deel van de inwoners niet actief aan cultuur deelneemt. De vraag is hoe je cultuur voor hen aantrekkelijker en toegankelijker maakt.

Dan krijgt de zaal de gelegenheid om feedback te geven op de concept Cultuurscan 2023:

- Ik mis iets over diversiteit in alle opzichten. Welke mensen hebben wel of juist geen toegang tot culturele instellingen. Geef daar inzicht in.
- De scan heeft een wat optimistische toon, zeker op het gebied van beeldende kunst en design. Maar je zegt bijna niets over de waarde die dat heeft voor de stad. Prima om het aantal musea te noemen, maar geef dan ook een definitie van wat een beeldende kunstlocatie is.
- Amateurkunst komt maar mondjesmaat aan bod. (Tanja: “Ik vind dat we qua amateurkunst goed aangeven wat de landelijke trends zijn en hoe de situatie hier in Eindhoven is. Daar kunnen we nog een verdiepingsslag in maken. Maar een cultureel landschap schetsen is iets anders dan een rapportage over elke discipline schrijven.”)
- Wat mij interesseert: welke Eindhovenaren doen actief aan kunstbeoefening, doen dit in georganiseerde vorm en maken gebruik van de instellingen?
- Het is interessant om een link te vinden tussen de cultuurbeoefenaar en zijn beroepspraktijk. Je behoort niet alleen tot de creatieve industrie als je als zodanig staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. (Tanja: “Wij kunnen alleen uitgaan van een objectieve bron, zoals de Kamer van Koophandel. Die hanteert bovendien beroepscode waar je niet omheen kunt”).

- Wat zouden internationals willen die inwonersenquête in het Engels hebben ingevuld, daar ben ik nieuwsgierig naar. (Tanja: “We bekijken of we dat kunnen destilleren uit de basisinformatie van de gemeentelijke inwonersenquête.”)

- Kan de scan inzichtelijk maken welk verzorgingsgebied Eindhovense culturele instellingen hebben in de regio en wat dat betekent? Want heel veel internationals wonen in omliggende gemeenten. (Tanja: Dat klopt. Als centrumstad met veel instellingen en festivals oefen je een bepaalde aantrekkingskracht uit op inwoners uit de hele regio. Dat hebben we in 2019 onderzocht bij de grotere organisaties op basis van kaartverkoop, zoals bij het Parktheater. Dat hebben we nu nog niet kunnen doen, maar is wel onze intentie. Het is niet bedoeling dat de Eindhovense gemeenteraadsleden zich bij hun besluitvorming gaan baseren op de behoefte van inwoners van bijvoorbeeld de gemeente Nuenen of Veldhoven.)

Vervolgens krijgen de aanwezigen de gelegenheid om aan te schuiven aan een van de drie tafels, waar evenzoveel thema's worden behandeld, op basis van de hoofdstukken van de scan.

Thematafel 1: Cultuur in groeiend Eindhoven

Aan deze tafel wordt het onderwerp Eindhoven als groeiende stad besproken, met als vragen: Welke rol heeft cultuur in de groeiende stad? Of welke rol van cultuur past bij een groeiende stad als Eindhoven? Waar liggen de opgaven voor de toekomst? Makers, instellingen en raadsleden nemen deel aan deze tafel.

Verbindingen

Als eerste onderwerp wordt het bereiken van internationals genoemd, aangezien zij een grote rol spelen bij de snelle bevolkingsgroei in Eindhoven. De vraag is hoe nieuwe Eindhovenaren betrokken kunnen worden bij cultuur in de stad. Hierbij is ook de vraag hoe hoog de drempels zijn voor verschillende groepen internationale Eindhovenaren. Verder wordt genoemd dat het doel niet moet zijn om andere internationals te integreren in ‘onze’ cultuur, maar om het aanbod te matchen aan de inwoners van de stad. Er zijn al verbindende projecten, maar die moeten verduurzaamd worden. Cultuur kan in een groeiend Eindhoven een rol spelen in hoe we met elkaar samenleven.

Vervolgens bespreekt de tafel de rol van Eindhoven in de regio. Natuurlijk houdt het bereik van culturele instellingen niet op bij de Eindhovense gemeentegrenzen. Welke keuze maakt iemand die tussen Den Bosch en Eindhoven zit, naar welk theater gaan zij? Heeft Eindhoven een concurrentiepositie, of is het beter om de verbinding met andere steden te zoeken?

Verder wordt het verduidelijken van ketens benoemd als belangrijke taak voor de komende jaren. Hierbij gaat het onder andere over niveaus

zoals gemeente, provincie en Rijk, maar ook wijkniveau. Er is verder een wens om makers in de stad in beeld te brengen en te ondersteunen. Hierbij worden opleidingen, huisvesting en promotie genoemd als onderdelen van een keten.

Ruimtes

Het volgende onderwerp dat wordt besproken is de verdeling van ruimte in de stad. Hierbij wordt geopperd om meer publieke plekken beschikbaar te stellen voor cultuur. Dit zouden ontmoetingsplekken moeten zijn waar makers ruimte kunnen krijgen. Momenteel zijn die plekken te sterk geprivatiseerd. Meer culturele locaties zou ook bijdragen aan de zichtbaarheid van cultuur in de stad. Ook repetitielokalen en optreedlocaties zijn lastig te vinden en vaak niet betaalbaar. Als in geprivatiseerde gebouwen ruimte is voor cultuur, zijn daar vaak weinig mogelijkheden en zijn de prijzen nog steeds hoog.

Hierbij wordt ook frustratie genoemd door het feit dat huur van werkruimtes en ateliers niet gesubsidieerd kan worden, daarom is het voor makers lastig om te starten. Tegelijkertijd geven meerdere deelnemers ook aan niet met publiek geld private ondernemers te willen ondersteunen. Een ander punt van frustratie is het feit dat private partijen niet aan dezelfde codes hoeven te voldoen als de cultuursector. De aanwezigen laten weten achter de codes te staan, maar daardoor niet zoveel op maximalisatie kunnen focussen als andere partijen.

Vervolgens wordt het idee geopperd voor de gemeente om ruimtes te kopen en te verhuren aan makers. Op het moment dat het aankoopbedrag is terugverdiend, kan de huur gebruikt worden om volgende aankopen van ruimte mogelijk te maken. Ook wordt de wens uitgesproken dat makersruimtes in bestemmingsplannen worden opgenomen, en wellicht verdeeld in sociaal-, midden- en hoog segment zoals bij woningen, zodat er geen dure makersruimtes komen waar niemand gebruik van kan maken.

Toekomstvisie

Hierna komt de toekomstvisie aan bod, met de vraag of Eindhoven een investeringsplan heeft voor de toekomst. Langetermijndenken wordt hierbij als cruciaal gezien. Een stadsvisie voor vier jaar wordt niet als voldoende ervaren. Hierbij zou ook vanuit de sector kunnen worden bijgedragen, met de BIS als voortrekkers. Ook maatschappelijk rendement, bijvoorbeeld de raakvlakken van cultuur met onderwijs of zorg, moeten hierin worden meegenomen.

Iemand aan tafel geeft aan dat er vanuit de design-sector wordt gewerkt aan een designvisie en dat ook de BIS-directies een toekomstvisie op cultuur hebben opgesteld.

Verbinding van culturele instellingen in de stad

Hierdoor ontstaat vervolgens een discussie over de rol van de BIS. Enkelen aan de tafel zijn niet tevreden over de zichtbaarheid van de BIS en ervaren een afstand tussen de BIS-instellingen en andere, al dan niet gesubsidieerde, instellingen. Verschillende BIS-leden aan tafel geven aan zoveel mogelijk mensen te betrekken en een platform te missen om zaken onder de aandacht te brengen. De gemeente of Cultuur Eindhoven zou wellicht een rol kunnen spelen bij het verder ontwikkelen van een platform/infrastructuur voor verbinding. Anderen vinden deze taak meer bij de sector zelf liggen. Al met al is er wel behoefte aan meer informatie in het kader: wie zit waar en doet wat?

Makersklimaat

Een volgend punt van discussie betreft de subsidieregelingen. Hierbij geeft iemand aan dat subsidiëring bij Cultuur Eindhoven qua tijdsplanning lastig is als je geen 2- of 4-jarige subsidie ontvangt. Hierop wordt gereageerd dat een aanvraag ook eerder kan worden ingediend, en dat drie maanden waarschijnlijk toch nodig zijn om een aanvraag goed te beoordelen.

Verder wordt opgemerkt dat de Fair Practice Code een belangrijke factor wordt voor het ondernemerschap van instellingen en makers. De verwachting is dat er de komende jaren een sterke nadruk gaat liggen op het goed regelen van organisatiemodellen en het fatsoenlijk behandelen en betalen van werknemers. Dit zal misschien deels ten koste gaan van aanbod en programmering, maar de verwachting is dat daar in kwaliteit meer voor terugkomt wanneer makers redelijk betaald worden.

Thematafel 2: Makersklimaat

In deze groep zitten makers, mensen die voor en met makers werken, raadsleden en vertegenwoordigers van overheidsinstanties.

In de verkenning worden drie vragen voorgelegd aan het panel:

- Wat gaat er goed voor de makers? Wat zijn instrumenten die waardevol zijn?
- Wat gaat minder goed?
- Wat kan beter/anders? Welke instrumenten missen we nog?

Na een inventarisatie van de knelpunten, worden er drie kernpunten geformuleerd.

1. Erkenning belang culturele makers
2. Subsidies en (financiële) mogelijkheden of ondersteuning
3. Ruimte (!) zowel om te maken als te tonen

Vervolgens spitst de discussie zich toe op punt 2 en 3.

Erkenning belang culturele makers

Het gemeenschappelijke dat werd gevoeld in de aanloop naar het bidboek voor Culturele Hoofdstad, zou moeten worden nagestreefd. Toen was er een gemeenschappelijk doel waar de culturele sector zich gezamenlijk achter schaarde. Daarvoor is toen ook extra budget geregeld en konden dingen ineens wel - samen staan we sterk. Het cultuurbudget is de afgelopen jaren hetzelfde gebleven, dat is niet reëel.

Ondersteun jonge makers ook via residencies en werk- en woonmogelijkheden. De faciliteiten rondom bijvoorbeeld zo'n residency zijn belangrijk maar worden soms vergeten.

Het samenwerken of gezamenlijk dingen oppakken gebeurt wel op kleine schaal en organisaties weten elkaar te vinden. Maar een meer georganiseerde vorm zou wenselijk kunnen zijn. Geopperd wordt dat Cultuur Eindhoven hier een rol kan oppakken. Het is van belang dat een partij met een helicopterview beziet wat er nodig is. Wie pakt welke rol op zich? Wie pakt waar de verantwoordelijkheid? Wat zou wenselijk zijn voor en vanuit de politiek, de makers-community en vanuit Cultuur Eindhoven?

Bijeenkomsten zoals deze zijn een uitgelezen moment om dat netwerk levend te houden. Dit is zeker voor herhaling vatbaar.

Concluderend wordt er engagement en realiteitszin gevraagd van de politiek. Zowel de lokale, provinciale als landelijke politiek zouden mee moeten denken om de makers duurzaam te ondersteunen. Als verankering en duurzaamheid nu ook wordt voorgesteld door de Raad voor Cultuur, dan dient de politiek dit ook in gemeenschappelijk, dus landelijk, provinciaal en lokaal, beleid vast te leggen. Een gezamenlijke lobby (zoals tijdens Brabant Culturele Hoofdstad) vanuit de sector zou hierbij kunnen helpen.

Subsidies en (financiële) mogelijkheden of ondersteuning

Men is te spreken over de Snelgeld-regeling. Het is duidelijk dat hiermee veel makers worden geholpen en hun projecten kunnen uitvoeren. Verschillende aanwezigen geven echter aan dat het begeleiden van jonge makers in het subsidieproces veel tijd kost. Bovendien vinden zij de budgetten vaak te laag, waardoor zij hun voornemen van Fair Pay moeten laten varen.

Een andere kanttekening die wordt gemaakt, gaat over de mogelijkheden van doorstroom naar andere subsidieregelingen na het Snelgeld. Maar ook vanuit projecten naar 2-jarig, of 2-jarig naar 4-jarig. Die doorstroom is lastig en kost veel tijd en inspanningen. Subsidies zijn soms beperkt in te zetten. Ze zijn vaak gericht op activiteiten en minder op het inzetten van mensen en verbeteren van faciliteiten. Dit wordt erkend, maar ook verklaard doordat sommige subsidies incidenteel zijn

en daar geen structurele uitgaven mee gedaan kunnen worden. Soms kunnen subsidies worden ingezet voor investeringen in faciliteiten, b.v. Makerspaces. Dit is wel altijd incidenteel, daar kunnen geen structurele uitgaven mee gedaan worden.

Verhoging van het subsidiebudget, dan wel het meegroeien met de stad, de bevolking en de ambities wordt ook wenselijk geacht. Zeker gezien de grote vraag in meerjarige subsidie en Snelgeld. Om aan de vraagstukken en uitdagingen te voldoen die digitalisering en een grote focus op innovatie met zich meebrengen, kunnen hogere budgetten ook wenselijk zijn.

Ruimte

Men is het er over eens dat er een gebrek is aan ruimte voor de verschillende makers. Beeldend kunstenaars zoeken atelierruimte en expositielocaties. Makers van podiumkunsten zoeken repetitieruimte en uitvoeringszalen.

Het is nu schipperen op allerlei punten. Een expositieruimte krijgt veel meer verzoeken van makers om hun werk te laten zien, dan dat er plek en tijd voor is. Als je een goede locatie hebt, dan is de huur zodanig dat je niet kunt overleven zonder ook ruimtes aan commerciële partijen te verhuren. Daardoor heb je weer minder ruimte voor makers. Datzelfde geldt voor podiumkunsten: "We hebben repetitieruimte en mogen de podiumzaal gebruiken, maar alles gaat onder voorbehoud van mogelijke huur van een partij van buiten." Die agenda's stromen snel vol en dus is het podium steeds minder vaak beschikbaar. Een belangrijk punt is de bestendigheid en duurzaamheid van geboden locaties.

Natuurlijk zijn de makers blij met iedere mogelijkheid die wordt geboden. Maar meedenken in het werkbaar maken van die locaties is wel noodzakelijk. Een locatie is meer dan alleen een ruimte. Een goede locatie geeft de mogelijkheid voor samenkomsten, initiatieven delen, ideeën delen en daardoor tot het opbouwen van een gezonde, stimulerende community.

Subsidiegelden zijn beperkt inzetbaar. Dat betekent dat zij vaak niet ingezet kunnen worden voor het aantrekken van een locatiemanager/conciërge. Locaties zijn dus niet zo vaak open als men zou willen, om het uitgroeien tot een spil in het culturele web mogelijk te maken.

Het beperkt mogen inzetten van subsidiegelden heeft ook consequenties voor het onderhoud van de locaties. Ten eerste mag subsidie vaak niet voor onderhoud worden ingezet en bovendien heb je je te houden aan strenge bouwbeperkingen. Daarnaast zijn in sommige gevallen de status van panden ofwel monumentaal, ofwel antikraak. Veel organisaties hebben een eigen geschiedenis met het gebouw

waarin ze gehuisvest zijn, maar een flexibelere houding vanuit de gemeente bij gemeentelijk vastgoed – het bieden van wat meer mogelijkheden - zou wel gewenst zijn.

Bestendigheid en duurzaamheid van locaties zijn ook essentieel voor de bedrijfsvoering. Makers zijn ondertussen wel gewend vaak te verhuizen, maar het is telkens een aanslag op je bedrijfsvoering en professionalisering. Zit je langer op dezelfde plek, dan kun je plannings en begrotingen voor meerdere jaren maken. Je kunt je materialen opslaan en repeteren in de ruimte waar je zult optreden. Bovendien wordt die plek dan een vaste waarde voor het publiek.

Geopperd wordt dat er een oplossing kan worden gezocht in de regio Eindhoven. Als je het culturele beleid wat meer regio-inclusief zou indelen, dan schept dat mogelijkheden. De 'rafelrandjes' waar de culturele makers voorheen hun plek vonden, zijn zo goed als ingevuld in Eindhoven. Stimuleer samenwerking en zorg voor een goede infrastructuur, zodat makers ook in de regio hun plek kunnen vinden. Laat het centrum van Eindhoven de spil zijn en spreidt een netwerk uit dat de nieuwe regionale plekken kan verbinden. Die infrastructuur zou niet alleen moeten zijn van praktische aard zoals openbaar vervoer. Maar ook een infrastructuur van samenwerking tussen makers moet gestimuleerd worden. We vinden elkaar nu ook wel, maar het kan altijd beter en meer zichtbaar en daardoor meer vanzelfsprekend.

Thematafel 3: Cultuur van en voor iedereen

Hoe kan cultuur nog meer van en voor iedereen in de stad zijn? Wat is nodig om cultuur aantrekkelijk en toegankelijk te maken voor alle inwoners?

In dit gesprek worden verschillende vragen besproken en de ervaringen gedeeld van makers en organisaties.

De eerste vraag die wordt gesteld is: welke bezoekersdoelgroepen zien de instellingen al veel voorbijkomen?

Volgens deze groep worden de volgende doelgroepen goed bereikt:

- * Primair Onderwijs, dan wel voornamelijk in de scholen zelf (naar een externe locatie gaan is lastiger). Ook de doelgroep van 2 tot 12 jaar.
- *Over het algemeen: expats. Het idee wordt geopperd om daarmee een brug te slaan naar ander Eindhovenaren met een migratieachtergrond (in het kader van diversiteit).
- * 50-plussers, over het algemeen hoogopgeleid.
- *Studenten van kunstopleidingen zoals de Design Academy.

De vraag die daarop volgt is dan: welke doelgroep zien de instellingen niet of minder als bezoeker langskomen?

- Voortgezet onderwijs, er wordt tevens gepleit voor een nog betere connectie tussen de instellingen en CultuurStation.

- Eindhovenaren met een migratieachtergrond (expats daarentegen wel).
- 26+ers als het gaat om de filmtheaters, al is hier al een verbeterslag in gemaakt door samenwerking met instellingen uit hetzelfde domein.
- Niet zozeer één doelgroep, maar een grotere verbinding zoeken met de wijken. Soms is de drempel naar instellingen hoog, zowel als het gaat om weten wat er zoal is als het je daar welkom voelen. Het vormt een andere, meer uitnodigende ervaring als cultureel aanbod om de hoek zit in plaats van een reis naar de stad die al als drempel kan worden ervaren.
- TU/e-gemeenschap: op deze groep studenten zou Eindhoven zich meer moeten focussen. Het beleid van de TU/e is meer gefocust op de campus en de activiteiten daar. Instellingen zouden deze groep graag meer naar zich toe willen trekken. Hier zouden zij graag samen in optrekken. Ook wordt het idee geopperd om überhaupt te werken aan een beter mengen van verschillende groepen studenten. Een groter aanbod in het Engels zou hier ook aan bij kunnen dragen.

De conclusie hieruit is dat de “moeilijk bereikbare doelgroepen” niet altijd één coherente groep is. Van belang hierbij is aanbod op maat, specifiek gericht op bepaalde gemeenschappen. Een optie om ze geïnteresseerd te krijgen is door ze mee te laten doen met professionals.

Het voorbeeld van de website Regioradar wordt gegeven als plek waar aanbod samen wordt gebracht, maar deze is bij aanwezig en over het algemeen nog niet echt breed bekend. Regioradar is ook in het Engels en een informatiebron voor internationals. Mond-tot-mondreclame blijkt nog steeds een sterk middel, maar die is niet altijd te sturen.

Vervolgens wordt ingegaan op de toegankelijkheid van informatie (wie en wat is waar te vinden) en de toegankelijkheid van de activiteiten. Wat zijn de ervaringen hierbij of wat zou er moeten gebeuren?

- Link opzoeken met buurt-/wijkhuizen/buurtorganisaties. Dat zijn de plekken om te flyeren, samen te werken en contact op te zoeken; zij bieden een vertrouwelijke sfeer. Als voorbeelden worden gegeven de Halve Maan, Dynamo en de bibliotheek. De voorkeur gaat hier uit naar een locatie met meerdere functies waardoor er al een toeloop is. *Het inzetten van Cultuuraanagers/buurtaanagers bij CKE, zij helpen wederzijds. Enerzijds door instellingen onderdeel te maken van het programma, anderzijds door de buurtorganisatie te verstevigen. Ook de link opzoeken met sociaal werkers in het algemeen (voor de prijs-/cultuurdrempel).
- Naast ideeën zoals Cultuur Inclusief en Fitcoins, is het van belang een goed vervolg daarop te bedenken met een goed programma en marketing.
- Partners zijn in het bereiken van de mensen in de wijken echt cruciaal, verbinding met de gemeente en het onderwijs. Soms werpt de

constructie van de gemeente wel drempels op omdat onduidelijk is wie waarvoor te benaderen.

- Opgemerkt wordt dat in de samenwerking met instellingen onderling de een meer benaderbaar is dan de ander, deze samenwerking zou gelijkwaardig moeten zijn in plaats van die van leverancier/klant. Ook zou dit efficiënter kunnen (verbinding opzoeken met gebiedsgericht werken). Concurrentie moet worden vermeden, zaken als uitwisseling tussen locaties zou hierbij kunnen helpen.
- Diversiteit van de instellingen zelf, organisaties zijn daar nog zoekende in maar benadrukken het belang van afspiegeling eigen organisatie naar samenleving.

Tenslotte wordt de vraag gesteld of er wordt gekeken hoe dit soort zaken worden gedaan in andere gemeentes. Tanja Mlaker noemt als relevante netwerken om uit te wisselen de samenwerking met grote steden in Brabant en overleg met andere grote steden landelijk.

Na afloop bedankt Tanja de aanwezigen en wijst hen op de volgende bijeenkomsten:

8 mei 10.30 - 12.30 uur: Bijeenkomst 1 concept-Cultuurbrief. Locatie: NULZES.

20 juni 14.00 - 17.00 uur: Bijeenkomst 2 concept-Cultuurbrief. Locatie: Parktheater.